

Австралопитектът Луси за първи път у нас

Точно копие на скелета на световноизвестния женския хоминид, чието име е заимствано от хит на „Бийтълс“, е представено на Палеофеста в Бургас

Донка ТЪНКОШИЕВА

За какво са откритията в областта на палеонтологията, ако само ние – учените, които се занимаваме с това, си ги споделяме и ако не достигат до широката аудитория, до хората, смята проф. Николай Спасов от Националния природонаучен музей при Българската академия на науките (НПМ – БАН). Той споделя своите открития на първия по рода си научен фестивал – Палеофест, чийто домакин е Бургас.

През последните 13 години заедно със своя екип, в който участват доц. д-р Латинка Христова и Ралица Конювска, проф. Спасов активно изследва находището Азмака, Чирпанско, където са открити останки от най-ранните предчовешки хоминиди в Европа. Международен екип, в който проф. Спасов е един от водещите учени, предлага хипотезата, че тези останки принадлежат на вида грекопитек (*Graecorhithes*) и че той трябва да е първият потенциален хоминин (предчовек). Това твърдение, публикувано през 2017 г., води до извода, че първите стъпки на човечеството са „направени“ не на африканския континент, както е прието да се смята, а на Балканите. Подобна хипотеза променя драстично утвърдената представа, че цялата еволюция на човешката линия е протекла на африканския континент. А новата идея поражда много спорове.

Палеонтологията е науката, която изучава природата и нейното развитие отпреди стотици хиляди и милиони години. Тя разказва за древните животни, за тяхната еволюция, а също и за произхода на човека. Много от тези древни светове, макар и реални, приличат на разказана приказка. На такива приказки се наслаждаха посетителите на различните лекции и изложби, съставляващи Палеофеста.

Националният природонаучен музей при БАН, Регионалният исторически музей – Бургас, и Община Бургас са организаторите на този научен фестивал. Той запозна не само тесните специалисти, но и широката общественост с най-новите открития със световно зна-

Скелетните останки на световноизвестния австралопитек Луси предизвикват голям интерес в Бургас

Проф. Николай Спасов

чение, направени от българските палеонтолози: с първите намерени у нас динозаври, с древните гиганти – мастодонтите, с коня и неговите древни роднини хипарионите и с най-ранните представители на двуногите примати, тръгнали по пътя към човека.

Освен проф. д-р Николай Спасов (Национален природонаучен музей при БАН) лектори на Фестивала са и проф. д-р Марлена Янева (Геологически институт – БАН), доц. д-р Георги Марков (НПМ – БАН), доц. Дочо Дочев (Софийски университет „Св. Климент Охридски“), доц.

Палеонтологът и палеоартист Владимир Николов разказа за историята на палеоарта и проведе открит урок по рисуване на динозаври

Борис Вълчев (Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“) и ас. Владимир Николов (НПМ – БАН).

Чуждестранното участие е представено от проф. д-р Мадлен Бьоме от Тюбингенския университет, Германия, която специално пристигна в Бургас за този форум. Въпреки че живее в чужбина, тя изнесе лекцията си на български език, а на тръгване от морския град се поинтересува от организаторите дали догодина под някаква форма ще се състои отново подобен форум.

Заедно с лекциите на учените бяха представени палеонтологични изложби, показващи древната фауна по нашите земи и първите предчовеци. Експозициите включват уникални, непоказвани пред родна публика фосилни образци.

Сред тях е и анатомично точно копие на скелета на австралопитек Луси, което се радваше на най-голямо внимание от посетителите в Културния център „Морско казино“.

Скелетните останки на световноизвестния австралопитек са датирани на 3,2 млн. год. и

са открити в местността Афар, Етиопия. Откривателите му са палеоантрополозите Доналд Джохансон и Том Грей по време на съвместна френско-американска експедиция в Хадар, Етиопия. Датата е 24 ноември 1974 г. Любопитна подробност, която бургазлии научиха, е, че името на женския хоминид е заимствано от популярната тогава песен на „Бийтълс“ „Луси в небето с диаманти“. Изследователите са слушали в лагера тази песен в деня на откриването на Луси.

За сравнение бе изложен и предният крайник на маймуната мезопитек, съжителствала в района на Азмака (преди около 7,2 млн. години) с грекопитека. Неговото изучаване е допринесло значително за изясняването на най-ранната човешка еволюция.

Отливките от костите на скелета на Луси са дарени от проф. Дени Жераадс от Националния естествоисторически музей в Париж. Той участва дълги години заедно със своите колеги от Националния природонаучен музей в палеонтологически разкопки в България.

В музейните витрини имаше

вкамелности от различни видове (мастодонти, хипариони, антилопи, носорози, саблезъби котки и др.), открити в български находища, включително и в Бургаско, които са живели по нашите земи през късния миоцен (преди около 8 – 7 млн. години). В онази епоха балканската природа е приличала по-скоро на днешната африкански савана.

В Културния център „Морско казино“ бяха представени и отливки от изкопаеми останки от хоминида грекопитек, намерени в българското находище Азмака край Чирпан. Най-нови изследвания показват, че грекопитектът, известен от Гърция и България, би трябвало в еволюционно отношение да стои по-близо до човека, отколкото до човекоподобните маймуни и да представлява първият предчовек.

За историята на палеоарта – художествената дисциплина, която се занимава с реконструирането на древния свят, и методите, използвани от палеоартистите – от работата с фосилите, през четенето на научни статии, до творческото вдъхновение, за да вдъхнат живот на динозаврите, разказа палеонтологът и палеоартист Владимир Николов. Той проведе и открит урок по палеоарт – рисуване на динозаври.

„Един такъв научен форум изисква много усилия. Не съм убедена, че трябва да се прави и всяка година. Но като видях препълнената зала и вълната от въпроси, с които присъстващите заливаха лекторите, си мисля, че наистина трябва да има повторение. Разбира се, то трябва да е в различна форма, за да е интересно – коментира развълнувана доц. д-р Светла Далакчиева от организаторите – РИМ, Бургас. – Вярно, че бяхме поканили колеги от нашите среди, които имат интерес в тези области. Вярно е и това, че всеки от учените работи в точно определена сфера и има нужда да контактува с колегите си от другите сфери. Но в никакъв случай не мога да кажа, че само специалистите присъстваха на лекциите. Напротив, имаше и много граждани. А най-хубавото е, сред тях имаше и млади хора. Въпреки почивните дни, въпреки лятото и плажа.“